

Rudar

VELIKA SKRB za šaleškega človeka

V torek, 20. februarja je bil na pobudo in ob navzočnosti podpredsednika Ljudske skupščine tov. Franca Leskošek-Luke, direktorja rudnika Velenje tov. Nestla Zganka in podpredsednika ObLO Soštanj tov. Močilnika ter nekaterih kmetijskih strokovnjakov izvršen pregled stanja kmetijskih gospodarstev v Šaleški dolini. Predvsem je treba poudariti skrb tov. Leskoška za rudarja — šaleškega človeka. S svojimi nasveti in napotki v katero smer naj se razvije poljedelstvo in živinoreja v Šaleški dolini, pomaga reševati probleme preskrbe, ki so v Velenju nadvse pereči, saj je naše tržišče z zelenjavo eno najdražjih v Jugoslaviji. Res je nerazumljivo, kako je zelenjava prispela iz Dalmacije mnogo cenejša kot naša domača. Trenutno je to v Velenju kar precejšen problem, ki pa bi se ga po mnenju tovariša Leskoška na vsak način moglo rešiti in to predvsem s pre-

zimovanjem oziroma vskladiščenjem zelenjave preko zime. Komisija s tov. Leskoškom na čelu si je ogledala: kmetijsko gospodarstvo »Turn«, vrtnarstvo Velenje, kmetijsko gospodarstvo Ravne pri Soštanju ter končno tudi velenjski grad. Pri ogledih samih je bilo sklenjeno, da se v najkrajšem času pristopi k izdelavi programa načrtov za preureditev posameznih objektov in zunanje ureditve in se nato določi prioriteten plan adaptacij in del na posameznih posestvih.

Kmetijsko gospodarstvo »GORICA«

Pri kmetijskem gospodarstvu »Gorica« je komisija ugotovila, da je treba prizidati novemu hlevu iz zahodne strani pri vhodih veterinar, v katere naj bo poleg dvojne zapore urejena tudi manjša soba za dežurnega kravarja z manjšim oknom direktno v hlev. Ob severni strani hleva se bo dobetonirala betonska ploščad v širini približno 2 m vse do skladišča krme. Na južni strani objekta je treba peščeno tekališče betonirati ter v pasu okoli 8—10 m od južne meje tekališča zgraditi 2 senika z možnostjo dovoza za vskladiščenje. Neurejeno površino med cesto, ograjo in podnožjem hriba je komisija predlagala, da se ozele ni ter jo spoji in vključi z okoličnim.

Ob dovoznih cestah h graščini je treba urediti na obeh straneh odtočne jarke, posekati neuporabno sadno drevje in teren očistiti nizkega in visokega grmičja.

Sedanji večji odtočni odprti kanal, ki pravokotno prečka cesto, je prav tako treba očistiti in urediti, ostale travniške odprte jarke, ki služijo za odvod talne vode in se priključujejo na glavni jarek pa je potrebno urediti po principu pokrite drenaže.

Oster, nepregleden ovinek v križišču cest predlaga komisija, da se razširi tako, da bo možno nemoteno obračanje in srečava-

(Nadaljevanje na drugi strani)

Solze ob nemih pričah velike tragedije v Banovičih.

SRECNO, DRAGI TOVARISI!

O nesreči v rudniku »RADINA«

V zvezi z nesrečo, ki se je pripetila v Banovičih v rudniku »Radina« 27. februarja ob 13. uri 10 min., objavljamo naslednje:

Nesrečo je povzročila eksplozija, do katere je prišlo v skladišču razstreliva, ki je bilo sicer pravilno vgrajeno, se pravi, ločeno za razstrelivo in ločeno za vžigalne kapice. Ko je namreč glavni strellec prejemal ostanek razstreliva in kapice, le-teh ni ločil v posebnih, za to namenjenih prostorih. Komisija je ugotovila oziroma našla pri preiskavi odpadno strelno žico, kar potrjuje dejstvo, da je eksplozijo povzročilo nepravilno ravnanje z razstrelivom. Kako pa je pravzaprav do eksplozije prišlo, pa ne bo nikdar pojasnjeno, ker od glavnega streleca niso našli drugega kot delček suknjiča.

Eksploziralo je približno 1.600 kg razstreliva. Prvi trenutek je eksplozija povzročila ogromen vakuum, tako, da so rudarji na čelih že pri tem čutili močan sunek. Takoj za tem je sledila druga eksplozija, ki je porušila del jamskih naprav. Slišali so jo tudi na površju, saj je popokalo precej stekla na upravnih zgradbah.

Pri nesreči je izgubilo življenje 52 rudarjev. Njihova povprečna starost je bila manj kot 25 let. Ponesrečenci so zapustili 171 nepreskrbljenih otrok.

Preminuli rudarji so umrli zaradi zastrupitve z ogljikovim monoksidom. Predvsem moramo poudariti, da je to tragedijo po-

(Nadaljevanje na 2. strani)

V DANŠNJI ŠTEVILKI:

- Pogled na jamo zahod
- Delo obratnega DS EE avtopark
- Uspehi in rezultati pri novem načinu podgraževanja
- Vrednotenje delovni mest na širokem čelu.
- Obisk pri tov. Drogeniku v vavenskih delavnicah.
- Iz zasedanja UO
- Mehanizacija v jami
- Kakšno bo naše življenje
- Nalagal je svoj delovni kolektiv
- Prešernove knjige za leto 1963 in druga leposlovna dela.
- Vpis za letovanje v Fiesi.
- Ekскурzija IRS
- Pismo vzgojiteljev staršem
- 8. marec — dan žena
- To in ono po Velenju
- Obračun gospodarjenja RLV
- Vesti

Tov. Franc Leskošek-Luka daje napotke in nasvete za poljedelstvo in živinorejo Šaleške doline

Nekaj o delu obratnega DS EE avtopark

Z decentralizacijo samoupravljanja pred dobrim letom in pol se je kot prva samostojna ekonomska enota na RLV osamosvojil avtopark. Takrat je bil izvoljen tudi petnajstčlanski obratni delavski svet. Seje obratnega delavskega sveta so se vršile redno mesečno. Žal pa moramo ugotoviti, da niso vsi člani obratnega delavskega sveta odigrali tiste vloge, ki jim je bila zaupana. Tu mislimo predvsem na udeležbo na sejah, ki ni bila vedno najboljše. Na to bo potrebno polagati več pozornosti, in ljudi, katerim ni do sodelovanja v delavskem samoupravljanju, odpoklicati, na njihovo mesto pa izvoliti člane kolektiva, kateri so voljni dela. Večkrat pa smo temu krivi vsi, ker ni pravočasne priprave materiala za sejo. Tudi važnosti sej obratnega delavskega sveta se še vedno posveča premalo pozornosti.

Mislimo, da bi za uspešno koordinacijo, sejam obratnega delavskega sveta moral obvezno

prisostvovati tudi član centralnega delavskega sveta. Seje samega obratnega delavskega sveta so bile v preteklem letu živahne. Sklepi, katere pa je obratni delavski svet sprejel, pa koristni za vso enoto, kot tudi kolektiv. Tu mislim predvsem na sklep o varčevanju, sklep o pomoči jami-zapad in sklep o ustanovitvi rezervnega sklada ekonomske enote, kateri nam je sedaj v mrtvi sezoni omogočil 100 % prejemke. Razveseljivo je, da so člani našega obratnega delavskega sveta koristili teh sklepov razumeli in jih enoglasno sprejeli.

Torej prvi uspehi so tu. Obratnemu delavskemu svetu je treba nuditi še večjo pomoč tudi od ostalih organizacij. Samo tako bo postal obratni delavski svet upravljalca in gospodar v svoji ekonomski enoti, ter bo dokazal vsem onim, ki še dvomijo v to, da smo resnični gospodarji in da smo za vse uspehe in neuspehe ekonomske enote odgovorni poleg vodje enote tudi mi člani obratnega delavskega sveta.

Uspehi in rezultati

cikličnega dela z novim načinom podgrajevanja na čelu E/91

V mesecu januarju 1962 smo na čelu E/91 začeli s poizkusnim načinom širokočelnega odkopavanja s podgrajevanjem s tremi vrstami stojk.

Celo E, na katerem smo vršili tozadevni poizkus, se nahaja v krovinskem predelu 91. etaže pod odkopanim delom gornje etaže v stebri, kjer je razmeroma trd premog in to predvsem v prvi polovici čela.

Standardna dolžina čela, kjer smo pričeli s tozadevnim poizkusom je 60 m, širina čela ob pridobivanju stropa znaša 2,2 m, medtem ko je višina stropa 5-6 m. Z ozirom na sam način pridobivanja stropa je čelo razdeljeno v dve polovici po 30 m, kjer se pridobiva strop izmenično.

Z opisanim načinom dela smo sicer začeli dne 17. januarja 1962, vendar pa naj vam postrežem z nekaterimi podatki v mesecu februarju.

Celo je bilo od 1. do vključno 16. II. zasedeno s 15 ljudmi na izmeno, kar predstavlja povprečno dnevno zasedbo 45 mož, od 17. do 28. II. pa je bila zasedba 14 ljudi na izmeno, kar znaša povprečno dnevno 42 mož. Znižanje staleža ljudi na čelu je sledilo na osnovi boljše organizacije dela, kar nam v navedenem času dokazuje tritretjinski cikel, katerega smo izvajali preko celega meseca.

V tem obdobju smo torej izvršili 24 ciklusov po tri tretjine, predstavilo čelnega transporterja pa se je razen 1. II. vršilo redno na prvi izmeni kot sledi:

Datum	Prestavilo na tretjini čas	Ure	Ciklus tretjin
1. II.	druga	16	3
2. II.	prva	12,30	2
3. II.	prva	12	3
5. II.	prva	12,30	3
6. II.	prva	11	3
7. II.	prva	8,20	3
8. II.	prva	10	3
9. II.	prva	10,30	3
10. II.	prva	10,30	3
12. II.	prva	12,30	3
13. II.	prva	13	3
14. II.	prva	13	3
15. II.	prva	11,30	3
16. II.	prva	11,30	3
17. II.	prva	11,30	3
19. II.	prva	12,30	3
20. II.	prva	12,30	3
21. II.	prva	12,30	3
22. II.	prva	12,30	3
23. II.	prva	12,30	3
24. II.	prva	11,30	3
26. II.	prva	11,30	3
27. II.	prva	11,30	3
28. II.	prva	13	3

Vrtanje in odstreljevanje premoga, bilo to v podkopnem ali nadkopnem delu, se je vršilo sicer normalno, le da smo proti koncu meseca v stropu izvajali poizkusno odstreljevanje z vrtinami dolžine 2,5 m z dvema nabojema, in sicer kombinirano s trenutnimi in časovnimi vžigalniki, kar nam je dalo prilično dobre rezultate.

Premog je v prvi polovici čela razmeroma zelo trd, kar nas delno ovira pri zapiranju stropov v tem predelu, na drugi polovici čela pa je bolj drobljiv in nam stropi dobro zapirajo.

Na čelu podgrajujemo s cevni-mi jamskimi stojkami »Trbovlje« in z jeklenimi stropniki tipa »Vanwersch« dolžine 1350 m/m.

Z ozirom na ciklično delo in hitrejše napredovanje ni bilo na čelu med mesecem opaziti močnejših pritiskov ali stebrih udarov, razen v dneh 13.-14. II. zaradi nenormalne višine pri zapiranju stropov.

Na jekleni podgradnji smo imeli v mesecu februarju naslednje okvare:

Skupno vgrajenih stojk na čelu smo imeli povprečno 230 kom., od katerih smo v tem času zabeležili 22 okvar, kar predstavlja 9,5 %, od skupno vgrajenih stropnikov 145 kom. pa smo imeli 21 okvar, kar znaša 14,4 %.

Če primerjamo okvare jeklenega oporja na istem čelu v mesecu decembru 1961 po načinu odkopavanja s štirimi vrstami stojk, lahko ugotovimo, da je bilo na skupno število vgrajenih stojk 287 kom. pokvarjenih 80 kom.,

kar predstavlja 30,6 % okvar in od skupnega števila vgrajenih stropnikov 154 kom. — pokvarjenih 38 kom., kar znaša 24 % okvar.

Na osnovi navedenih podatkov o okvarah jeklenega oporja v času poizkusa s tremi vrstami stojk napravam okvaram v mesecu decembru 1961 na istem čelu pri načinu odkopavanja s štirimi vrstami stojk smatramo, da so zaradi hitrejšega odkopavanja pritiski znatno manjši in s tem v zvezi tudi zmanjšane okvare jeklenega oporja.

Pripominjam, da imamo pri tem načinu dela stojke v treh vrstah z razliko od štirih vrst pri prejšnjem načinu dela, kar nam predstavlja precejšen prihranek istih in sicer za četrtino.

Poleg tega obstoja še ta prednost, da pred samim odpiranjem stropa ni potrebno postavljati 4-meterskih lesenih opor, ki preprečujejo izbitje stojk ob rušni con.

Pri tem načinu dela imamo tudi to prednost, da je v fazi pridobivanja stropa več prostora za transporter med stojkami, kar nam tudi olajša demontažo pri prestavilu.

Rezultati dela

1. skupno ton	— 13.244 ton
2. skupno dnin	— 1.050 dnin
3. učinek	— 12.61 t/dnino
4. delovnih dni	— 24
5. skupni napredek	— 25,7
6. delovni napredek	— 1,08
7. poraba razstreljiva	— 4.305,8 kg
8. poraba trenut. vžigaln.	— 4.406 kom.
9. poraba časov. vžigaln.	— 2.847 kom.
10. izvrš. ciklusov	— 24

kašpe delo

Zgoraj navedenemu je pripomniti še naslednje:

Do 17. januarja 1961, ko se je na tem čelu podgrajevalo in delalo po starem načinu dela, to je s štiri vrstami stojk, je bil odkopni učinek 10,95 ton/dnino, čelo je pa bilo zasedeno s 17. oz. 18. ljudmi na izmeno.

Od 17. do 31. januarja, ko smo že izvajali nov način podgrajevanja in je bilo čelo zasedeno s 16 ljudmi na izmeno oziroma 48 na dan, smo dosegli odkopni učinek 11,81 ton/dnino, poleg tega pa se je tudi redno dnevno odvijal cikel.

Z boljše organizacijo dela smo v mesecu februarju znižali sta-

lež ljudi na čelu od prejšnjih 16 na 15 mož na izmeno, oziroma 45 na dan in smo do 15. II. dosegli odkopni učinek 12,45 ton/dnino. Od 16. do 28. II. pa je bila zasedba na izmeno 14 mož, oziroma 42 na dan in smo v tem obdobju zabeležili odkopni učinek 12,94 ton/dnino, povprečni celomesečni učinek pa je znašal 12,61 t/dnino.

Z opisanim poizkusom širokočelnega odkopavanja smo začeli tudi v talninskem predelu 91. etaže na čelu B. Stremeti moramo za tem, da se ta način odkopavanja in podgrajevanja prenesi še na ostala čela cele jame.

Grebenšek Ciril

VELENJČANI VABIMO VAS...

V NEDELJO, 18. MARCA OB 9. URI BO V DVORANI DELAVSKEGA SVETA RLV USTANOVNI OBČNI ZBOR SAMOSTOJNEGA NOGOMETNEGA DRUŠTVA »PARTIZAN-RUDAR« — VELENJE.

Pridite!

O vrednotenju delovnih mest na širokem čelu

V eni izmed prejšnjih številk »Rudarja« smo se seznanili z delovnimi mesti na širokem čelu po sedanji organizacijski shemi

RLV. Tokrat pa se seznanimo z vrednotenjem posameznih mest na čelu.

Delovno mesto	Grupa	Število točk/dnino	Razmerje
Vodja čela (z mojstrsko šolo)	XIV.	2100	140 %
Vodja čela (brez mojstrske šole)	XVI.	1900	126 %
Kopači: podkopa I. nadkopa			
ropanja stojk	XIX.	1600	106 %
kopač vgrajevanja jekl. podp.	XX.	1500	100 %
kopač podkopa II.	XXI.	1400	93 %
Pomočniki kopačev: nadkopa			
ropanja stojk	XXI.	1400	93 %
Pomočniki kopačev podkopa			
vgrajevanja jekl. podp.	XXII.	1300	86 %
Nakladalec I.	XXIV.	1100	73 %
Nakladalec II.	XXV.	1000	67 %

Vsled primerjave med posameznimi delovnimi mesti je izračunano tudi razmerje v slučaju, da smatramo vrednost 1500 točk za 100 % vrednost dneve kopača na vgrajevanju jeklenega podporja. Pri tem so po številu točk ostala delovna mesta razporejena v mejah od 67 % do 144 %. Razumljivo je, da delovno mesto vodje čela dosega največjo vrednost

števíla točk v navedeni tabeli. Sledijo, lahko bi rekli, samostojni kopači, ki vodijo dela na podkopu, nadkopu in ropanju stojk. Ostali kopači se razporejajo kot kopači vgrajevanja jeklenega podporja, razen mlajših kopačev (absolventi IRS) ali tistih, katerih delovna sposobnost in spretnost je manjša, ker se še niso

popolnoma prilagodili odkopnim pogojem v naši jami. Le-ti se razporedijo na mesto kopača podkopa II. Podobno kot za kopače so vrednotena po težini dela in vlogi na čelu delovna mesta za pomočnike kopačev. Najnižje vrednoteno delovno mesto nakladalec II. je predvideno za novince na čelu, za dobo uvajanja v rudarsko delo na čelu.

Število točk na dnino iz tabele za vsako delovno mesto se obračunava pri mesečnem zaslužku v navedenem iznosu le takrat, ko so dnine plačane v režiji (n. pr. za nadomestila ob praznikih). Sicer pa je število točk po delovnih mestih važno le kot merilo, koliko je vsak posameznik udeležen pri skupnem akordnem zaslužku, ki ga čelo doseže. Takrat, ko je akord na čelu dosežen s 100 %, doseže tudi vsak, ki je zaposlen na tem čelu za vsako dnino tisto število točk, kot je bilo njegovo delovno mesto vrednoteno po tabeli. Pri preseženem akordu je število točk večje, če pa akord ni bil dosežen na čelu, je pa število točk za dnino manjše kot v tabeli.

Vrednost točke je odvisna od gospodarjenja v ekonomski enoti in se določa za vsak mesec posebej.

Ing. Jurančič Jurij

Jeklena podpranje

OBISK PRI TOV. DROFENIKU V VAJENIŠKI DELAVNICI

Obiskali smo tov. Drogenik Ivana v vajeniški delavnici in ga kot vedno tudi to pot našli pri polni mizi načrtov, vsega sijočega od zadovoljstva, ker jih je že del uresničil. Zanimali smo se predvsem za stojke, ki jih sedaj že izdelujejo v vajeniški delavnici. Kakšen korak naprej! Saj te stojke smo še pred nedavnim uvažali in trošili zanje ogromno deviz.

Če pogledamo zgodovino jeklene stojke, vidimo, da je bilo njeno rojstvo po prvi svetovni vojni. Uporablja se nekako po letu 1920. Njen izumitelj je Sprut. V Velenju uporabljamo jekleno podporje od leta 1954. Tedaj smo pričeli z uvozom avstrijske jeklene stojke. Leta 1955 je Strojna tovarna Trbovlje začela izdelovati stojke v licenci z inozemstvom in to s firmo Schwarz iz Zah. Nemčije. Te stojke so se kar dobro obnesle in jih uporabljamo tudi v Velenju že šest let. Stojke imajo ključavnico oziroma objemko. Za objemke na teh stojkah še vedno plačujemo težke devize in to zahodnonemške, ki se jih dokaj težko dobi. Cena take stojke je približno okoli 44.000 dinarjev po komadu.

In končno je prišel čas, ko bomo v našem rudniku v Velenju

prenehali z dragim uvozom. Zakaj? V zadnjih mesecih so po zamisli ing. Zagoričnik Stefana v tesnem sodelovanju s tov. Drogenikom in njegovimi sodelavci, izdelali domače stojke, katere te

Tov. Drogenik pri preizkušnji hidravlične vpenjalne naprave za stojke.

dni preizkušajo v jami. Stojke bodo šle tudi na jugoslovansko tržišče. Pošljali pa jih bomo tudi v inozemstvo.

Narejene so izključno iz domačega materiala. Letno porabi naš rudnik približno 1000 stojk. Do sedaj imamo vgrajenih okoli 8000. Z domačo izdelavo stojk se bo vsekakor mnogo deviz prirnilo in porabilo v druge namene oziroma bomo z izvozom stojk pridobili nove devize.

Če sedaj pomislimo na neumnega člana našega kolektiva tov. Drogenika, ki je izdelal v 4 mesecih domače stojke, katere bomo že začeli ugrajevati, mu moramo dati vse priznanje.

● Tovariš Drogenik, ali nam lahko poveste, kako ste prišli na to zamisel, da ste pričeli izdelovati stojke?

Stojka ni moja zamisel, to je zamisel ing. Zagoričnika. Na nekem sestanku smo se med drugim pogovarjali, da bi osvojili tudi načrt za to stojko, in sicer najprej eno, potem pa 10 komadov za enkrat in za preizkušnjo. Teh 10 komadov je sedaj že v jami. Začetek je bil precej težak, saj smo prišli do raznih tehnoloških postopkov in seveda tudi do problemov. Te stojke še niso take kot bi si jih mi želeli. Imenujemo jih kot nekaj eksperimentalen prototip, kateri bo šele sčasoma pokazal rezultate. Naslednje stojke mislimo že spet nekoliko spremeniti in to pri objemki in ohišju objemke. Za spoznanje bodo drugačne od pr-

votnih. Tudi teh nameravamo narediti najprej 10 za preizkušnjo. Studiramo še razne druge konstrukcije teh stojk, da bi prišli enkrat res do dobre stojke oziroma objemke.

● Kakšna je razlika med prejšnjimi stojkami in sedanjimi?

Naš sistem od ing. Zagoričnika se že v tem razlikuje od prejšnjih, da te nove stojke v slučaju okvare ni treba menjati v delavnici, ampak se jih lahko popravi na licu mesta. Je pa vsekakor precej podobna Schwarzovi stojki. Obremenjena je na trenje.

● Ali nam lahko poveste, kdo so bili vaši sodelavci?

Kot sem že omenil je to zamisel ing. Zagoričnika. Na pripravi dela sta sodelovala Počkar in Jevšenak, v delavnici pa sta pomagala Povše in Salobir. V glavnem so delali vse vajenci pod mojim nadzorom. Mojster Pečovnik je pomagal na tehnični obdelavi objemk, pri kateri smo že v celoti uspeli. Skratka, celoten kolektiv rudarske šole (vajencev) je bil nekako udeležen pri tem rojstvu novih stojk.

● Kako ste zadovoljni z rezultati, tovariš Drogenik?

Z rezultati, ki smo jih dosegli, sem kar zadovoljen, saj so nam vse stojke zdržale do 30 ton pritiska in vse te nove stojke enakomerno in počasi popuščajo. Trenutno nimamo večjega manometra, da bi lahko z njim zmehčili še večjo silo, ki jo zdržijo stojke. V bodoče upam, da bomo imeli tudi novo merilno napravo.

● Na kakšne probleme ste naleteli?

Problemi? Ja, bile so težave, posebno pri oblikih. Pokazale so se že pri prvih objemkah. Pridobili smo kar precej izkušenj za nadaljnje delo.

● Kako dolgo že delate na konstrukciji stojke?

Predlog ing. Zagoričnika smo nekoliko izboljšali. Delamo še bolj malo časa, ves razvoj poteka približno 6 tednov. Nekako s 15. januarjem smo se pričeli ukvarjati s stojko. Trenutno delamo pri spremembi ohišja in pa na samih oblikih, katerih bomo snet naredili 10 komadov.

● Ali nam lahko še kaj poveste o potezni napravi ali kako jo že imenujete?

Gotovo mislite na »Hupzuc« oziroma potezno napravo za 6 ton in sicer za ropanje stojk v jami (podiranje). Takole smo začeli. Prevzeli smo popravo teh naprav, pa se je izkazalo, da so te obstoječe naprave že v tako slabem stanju, da ne bodo dolgo več zdržale. To je bilo v mesecu decembru. Začeli smo razmišljati o pripravi dela in konstrukciji orodja za novo domačo napravo. Tako smo se takoj lotili in izdelali en tak prototip, kateri nam je v glavnem zadovoljivo uspel in smo ga imeli že nekaj dni na preizkušnji v jami. Rudarji so ga preizkusili na najtežjih terenih in so bili prav zadovoljni z njim. Poslali smo našega mojstra Mirnik Antona v jamo z njim, da je sam videl, kako služi svojemu namenu. Tudi on je sodeloval pri tej konstrukciji. Imamo že poizkusno serijo teh poteznih naprav, katere bodo šle konec meseca v jamo in prevzele svojo funkcijo.

8. marec - dan žena

Spomnim se lanskega praznovanja 8. marca, dneva žena. Prost dan, proslava s skromnim kulturnim programom, nagovorom direktorja: »Naša žena, mati v socializmu, v dobi enakopravnosti itd.«, potem pa se spomnim končno povratka ob polnoči.

Spomnim se, kako so na cesti, ko smo se vrnile okoli polnoči, stali trije moški in je eden vprašal: »Ti, kaj pa je danes, da je toliko žensk vsepovsod? In to ob tako pozni uri?«

»Ehe«, je odvrnil drugi »se vidi, da nisi poročen. Dan žena je! Tudi moja je šla. Vrag vedi, kdaj se bo vrnila.«

»Viš ga zlomka« je rekel tretji, »moram brž domov, da bom pred ženo doma in jo bom malo spulcal zaradi krokarije.«

Od zaposlenih žena v podjetju nas je šlo na izlet nekaj, in še te so skrbeli otroci, kako bo doma, ko se bodo vrnile; ene pa sploh niso šle, našle so polno izgovorov. Saj smo vedele zakaj; tako lušno je imeti en dan v tednu prost, da namesto nedelje kaj narediš... Ja, pa ta dan žena!

Problem je zaposlena žena, še večji problem je nezaposlena žena in žena na vasi, ki gara od jutra do noči in ne pozna takorekoč nič drugega, kot svoj dom, sosedo in nekaj krajev, kjer žive oddaljeni sorodniki. Čas, ta atomski čas, čas napredka, kulture, civilizacije gre mimo te žene — ne zato, ker ne ve zanj. Dobro ve! Mimogrede sliši marsikaj, saj je zanj dosegljiv časopis, če ga utegne prebrati, radio, če ga utegne poslušati in kino, če se ji ljubi po napornem delu hoditi vanj in televizija, če ima cvenka, da jo kupi oziroma, če jo ima kmečka zadruga, edino razvedrilo. Za to preprosto ženo je še vedno cerkev edino zatočišče, svečano, višje vzdušje, ki si ga trudno telo želi, kot bi se hotelo povzneti oziroma hotelo povzneti zanemarieno kulturno izživljanje, ob petju, ob dišavah in ob verni molitvi k bogu.

Ta žena ne bo nikdar vedela za užitek na koncertu, ki ga nudi simfoničen orkester, ko igra Beethovna, Mozarta, solisti ko igrajo Chopina, Listza, da je to za modernega, sodobnega človeka, tista maša, tisti obred, tisto svečano višje vzdušje, kjer človek vse zve in poslušajo tisoč glasov, tisoč sreč in tragedij in ko ti muzika pridiga s prekrasnimi zvoki o življenjskih resnicah, da pozabiš na vse. Tega občutka ne more nikdar vzbuditi še tako krasna gotška katedrala, kaj šele skromna cerkva, niti pridiga krasnega dubovnika, ta občutek svečanosti, človeške veličastnosti, dragocenosti topline, iskrenosti in kaj vem še vse. — To, da samo prava umetnost in pravi umetnik...

Ta žena ne bo nikdar vedela za trans, za užitek jazz glasbe, za užitek kulturnega plesa, za užitek hoditi na razstave, se lepo oblačiti in imeti lepo moderno stanovanje, potovati — ahilova peta za vse nas itd.

Podzavestno je v njej strašni občutek, da beži mimo nje vse

tisto, kar bi jo rešilo dolgočasne življenja, življenja bednega delovnega živinčeta.

Tu je spet problem rudarske žene, žene, ki je, ker se ne more zaposliti oziroma, ker se zaradi premajhne izobrazbe ne more zaposliti; poklic strežnice, gosposinske pomočnice, strežnice po stanovanjih, varuhinje otrok se ji pa zdi poniževalen. Tista čudna mentaliteta, in tista bedna ločitev dela in tisto bedno hlapčevstvo nekaterim poklicem in titulam.

Delo je vselej družbi koristno in zato tudi spoštovanja vredno, naj bo kakršnokoli. Važno je torej, da delaš, ker se s tem ne dolgočasiš, ker s tem prinašaš dobrine sebi v obliki denarja in boljšega počutja, samozavesti, družbi pa koristi z delom.

Za zgled si lahko vzamemo tedaj idrijsko ženo — čipkarico. Ta obrt je med Idričankami, tudi rudarskimi ženami tako razpredena in kvalitetna — daleč preko meja. Celo v Ameriki slovijo idrijske čipke. Te žene imajo za drugo. Ta jim dá na dom delo. Mar... Mar se ne bi mogla tudi tu v Velenju organizirati zadruga, ki bi se bavila oziroma naročala pri ženah različna ročna dela, kot vezeno posteljino perilo, prte, prtičke, serviete, goblene za bolj izurjene vezilje, pletene in kvačkane predmete, potem za drugo, ki bi imela krpalnice, servisno službo, grupo žensk, ki bi se specializirala za varstvo otrok, jih peljale na izlete itd., specializirano grupo za pomoč zaposleni ženi v gospodinjstvu itd. itd. Mnogo služb za dela sposobne žene. Vodilni kader te zadruga pa naj bi bil en tehnik za umetno obrt, drugi gospodinjstvi tehnik, tretji tehnik ekonomist itd.

Ni še dolgo, kar sem poslušala reportažo o povprečni Nemki, Francozinji, Svedinji, Angležinji, Italijanki, Amerikanki, in nazadnje še Rusinji — o sovjetski ženi.

O Nemki pravi, da ima ta žena največ smisla za dom, njena čistoča, disciplina sta vzorna, toda naj se še tako trudi, njen dom je sicer čist, moderen, tudi obleka na njej, toda povprečna Nemka nima tistega okusa, ki bi znal dati vsaki stvari svoj čar in mik, kot to zna na primer Francozinja in Svedinja. Zlasti pa hvali Francozinjo v tem, da ceni svojo od narave dano lepoto in svoj prirodni šarm in zna vse to izpopolniti in povzdigniti s skromnimi sredstvi. O Amerikanki pravi, da ji je za zameriti to, da hoče imeti na vsak način moža pod copato, da ne zna kuhati kot znajo to odlično Italijanke in Francozinje in da ni v resnici tako samozavestna kot Francozinje, kajti stalno leta h kozmetičarju, h kirurgu za plastične operacije, ki so preklemansko drage, je preveč namazana, načičkana izumetničena, ženskosti je pa zgubila za trideset odstotkov. Vedno išče male like kot so filmske zvezde, pevci, se včlanjuje v take klube, ki imajo na primer ime kakšne filmske igralke, igralca, njeno splošno znanje pa ne seže preko

mej državice, kjer živi, kaj šele preko oceana. Italijanka pravi, je sicer elegantna, ima okus dokler se ne poroči, toda ko dobi moža, se posveti samo domu, možu, ki mu je suženjsko vdana, in otrokom. Svoj južnjaški temperament uporablja, da se temeljito skrega z možem in sosedami in potem začne s cmokanjem, objemanjem, solzami za poravnavo. Angležinja je kot dekle ljubka, zabavna brez predsodkov, toda ko se poroči se vtakne v kalup, ki je tradicionalen kot vse na angleškem. O sovjetski ženi pravi, da pripada več državi, kakor domu in otrokom, da je povprečna sovjetska žena sicer neverjetno dobra mati in žena, da pa jo preveč vežejo organizacije, da premalo ceni svojo ženskost, lepoto, da pa je neverjetno izobražena, razgledana in da spremlja dogodke doma in po svetu. Kajti v Sovjetski zvezi, pravi ta reportaža, je največji odstotek fakultetno izobraženih žena, žena na vodilnih mestih v političnem in gospodarskem življenju. Njen odnos do moža je pravičen, kajti vključno izobrazbi, kljub razgledanosti mogoče prav zato je spoznala, da je biti najlepše žena, žena, ne pa strašilo, ki vse ožuga.

Na ta dan se skoraj mora človek spomniti azijskih, afriških

TO IN ONO

SPREHOD PO VELENJU

Oh, to vreme. Je sicer šele marec, ampak vreme je pa čisto aprilsko. Dež in spet dež.

»Ti Janez, ali imaš dežnik?«

»Dežnik? Ne, tega pa nimam, pa si tudi ne delam skrbi zaradi tega. Veš, tja le do samopostrežne restavracije bom že prišel in skrbi bo konec.«

»Kako konec, ne razumem te?«

»Enostavno, v hotelu je dežnikov na izbiro, novih, starih, lepih, grdih, modernih, kakršnega ti srce poželi. Zadnjič je mojega nekdo »pomotoma« vzel, pa kaj bi se človek jezil, vse je urejeno nač na principu samonostrežbe. In danes si bom postregel tudi jaz.«

*

»Ti, možek, ali veš kaj je to centrifuga?«

Toda, kadar začnem pogovor tako skrivnostno, moja, boljša polovica boli slabo sliši, ker ne pričakuje nič dobrega.

Se kar naprej je zaverovan v čitanje časopisa in že sem prepričana, da mojih besed sploh ni slišal.

»Centrifuga, praviš? Hm, da to je nekaj takega, kar se vrti. Da, vrti se okoli svoje osi, mi strokovno razložim.«

Prvi korak je že storjen. Junsko se obogumim: »Ali pa tudi veš za kaj se ta stvar rabi?«

»Rabi? Ja, veš tehnika je na danes tako zelo razvita, da človek res ne more imeti vsega v mezincu. Prepričan pa sem, da

žena, dežel, kjer je vera (ki je v zaostalem ljudstvu zelo zakoreninjena) največja cokla ne samo za odpravo zaostalosti, temveč tudi za ženo. Ženo potiskajo v položaj sužnje možu, jo ponižujejo in jo absolutno ne pustijo družbeno zaživeti.

Spominjam se neke slike črke, ki stiska k sebi shujšano dete, z velikanskim obupom, bolečino, ker hoče dete hrano, ona je pa nima kje vzeti. Z bolečino zato, ker ljubi to dete, ker je njeno, ker ji je vse na svetu, ker noče, da bi umrlo za lakoto; tam se ljudje borijo za lakoto, ki se je mi spominjamo iz NOB. In kdor je doživel to vojno, ve kakšne bolečine, kakšno trpljenje je ta vojna prinesla in kaj doživljajo žene po svetu tam, kjer ni miru, kjer še vedno ne slišijo ne glasbo Beethovna, ne glasbo jazza, temveč strašno glasbo bombnikov, bomb, topov, pušk.

Naša žena je vse to poizkusila, vse to pretrpela z ramo ob rami se je borila z možem proti okupatorju in tudi za enakopravnost. Zato naša žena ve za bolečino in trpljenje teh žena tam, kjer se vojskujejo in se jih za dan žena spominja z velikim spoštovanjem in vero, da se bo skozi to trpljenje afriška, azijska žena strgala iz spon zaostalosti in zaživela svobodna, enakopravna...

se ta »centrifuga« uporablja gotovo v desetih, morda celo stotih primerih.«

Občudujem njegovo znanje na področju tehnike, saj je njegov poklic obrtnik od nje za celih 180 stopinj.

»Pa si slišal tudi že za tisto centrifugo, ki služi za sušenje perila? Veš, tako deževno vreme je, da na prostem ne morem sušiti, terase naša hiša nima, sušilnice projektant tudi ni predvidel, v kuhinjski niši si mi zadnjič vse »štrike« porozal, na peči pa sem ti prejšnji teden popolnoma novo srajco zažgala, ni mi preostalo drugega, da obesim perilo na balkon, no, pa me je paznik nahrulil, da na balkonu ne smem sušiti. Veš pa sem mislila, da bi kupila centrifugo za sušenje perila, saj stane samo 45.000 dinarjev.«

Skoraj same mi je zmanjkalo, tako sem hitela, vedela sem namreč, če sedla ne povem do konca, potem ne bom prišla več do besede, kajti lotila sem se najboljših bolečih točk — denarja.

Tokrat je bila reakcija takojšnja:

»Če v centru Velenja, kjer imajo velike terase in še sušilnice povrhu, sušijo na balkonih, bomo sušili tudi mi!«

Z mojo centrifugo ne bo nič. Vsaj tako dolgo ne, dokler bodo krasili balkone v središču mesta pisani kosi perila. Toda prepričana sem, da bo prej Paka začela teči navzgor, kakor pa da se bodo Velenjčani te »lepe« navade odvadili.

**Dapisujte
V NAŠ
LIST**

Obračun gospodarjenja

RUDNIKA LIGNITA VELENJE V LETU 1961

Ob koncu poslovnega leta 1961 se nam zdi primerno, da prikažemo članom kolektiva gospodarjenja podjetja v preteklem letu. Prav bi bilo, da člani kolektiva pregledamo ta obračun in o njem razpravljamo na občnem zboru sindikata, kjer bo ta obračun osnova za prikaz dela kolektiva v preteklem letu.

1. Doseženi gospodarski uspeh

V poslovnem letu 1961 je bila dosežena količinska proizvodnja 2.400.000 ton premoga v vrednosti din 6.102.776.579, oziroma je bil dosežen celokupni dohodek din 6.963.755.177. Glede na zastavljeni si plan za l. 1961 pa vidimo, da je bila dosežena količinska proizvodnja z 96%, vrednostna pa z 97,7%. Predvidevanja se torej niso uresničila niti po količini niti po vrednosti. Planirana količin-

ska proizvodnja je bila dosežena v jami vzhod z 100,6%, v jami zahod pa le z 77,8%. Vidimo torej, da predvsem jama zahod ni izpolnila planskih predvidevanj, vemo pa tudi, da so pri tem nastopale objektivne težave zaradi zakasnitve odkopavanja pri pojavu vodonosnih peskov nad območjem odkopavanja. Nastopile pa so tudi težave v pogledu plasiranja premoga na tržišču, saj je bilo potrebno velike količine premoga deponirati. Velike deponije premoga so postavile pred podjetje problem skladiščenega prostora, saj so dosegle deponirane količine ob koncu leta ton 234.846, od tega na račun kupcev za neprevzeti premog ton 175.373, ostala količina v vrednosti din 134.550.000 pa na račun rudnika.

Povprečni učinki, doseženi v letu 1961, izraženi v tonah na eno dnino so bili naslednji:

Delovišče	R L V		JAMA-VZHOD		JAMA-ZAPAD	
	t/dnina	%1960	t/dnina	%1960	t/dnina	%1960
Priprave	9,272	103,4	115,0	2,750	89,1	
Odkop	9,878	102,7	9,847	102,8	4,094	95,8
UCINEK — JAMA:	4,939	99,7	5,145	99,0	10,055	101,4

Učinki na pripravi so v letu 1961 porasli povprečno za 3,4% in sicer v jami vzhod za 15,0%, v jami zahod pa so padli na 89,1. Povečanje učinka v jami vzhod moremo v večji meri pripisati uporabi stroja PK-3, medtem ko je padec učinka v jami zahod v glavnem posledica gnanja nadkopnih prog ter gnanja v predelih z nadnormalno temperaturo zraka.

Odkopni učinki so porasli v povprečju za 2,7%, od tega v jami vzhod za 2,8% in jami zahod za 1,4%, kar gre pripisati

— celokupni dohodek	6 963.755.177	== 100,0 % ali 117,9 % na 1. 1960
— skupni posl. str.	4 669.552.452	== 67,1 % ali 116,2 % na 1. 1960
— čisti dohodek	2 794.202.725	== 32,9 % ali 121,5 % na 1. 1960
— osebni doh. bruto	2 045.516.762	== 29,4 % ali 135,5 % na 1. 1960
— čisti skl. podj.	204.589.067	== 2,9 % ali 65,1 % na 1. 1960

Glede na take vrednostne pokazatelje lahko ugotovimo, da je bilo nihanje teh kategorij zelo značilno. Vidimo sicer, da se je vrednost celokupnega dohodka dvignila za 17,9% istočasno pa se je udeležba poslovnih stroškov znižala samo za 0,9% na celokupni dohodek in to kljub temu, da so v letu 1961 veljali novi instrumenti delitve med družbo in podjetjem, skratka kljub temu, da je novouvedeni rudniški prispevek znižal skupne obveznosti do družbe od prejšnjih 19,9% le na 15,8% udeležbe v celokupnem dohodku. Če se ne spustimo v razglabljanja upravičenosti tako močnih razlik v obveznosti do rudniškega prispevka med posameznimi premogovniki, za kar

smotrnejši organizaciji dela in ob koncu leta uvajanju cikličnega dela.

Jamski učinek se je v preteklem letu znižal na 99,7% predvsem zaradi neprimernih geološko tektonskih pojavov v jami zahod, postopoma pa se bo izboljšal po prehodu zahodnega polja na večjo proizvodnjo, po zaključeni odpiralni delih.

Dejali smo že, da je bil vrednostni plan proizvodnje dosežen z 97,7%. Podobna struktura dinarskega uspeha pa nam pokaže naslednje:

smatramo še vedno da so nesprejemljive, vidimo, da je delovanje novih instrumentov — rudniškega prispevka — rudniku lignita Velenje sicer omililo obveznosti do družbe, da pa smo bili prisiljeni s pretežno večino teh sredstev kriti povečane izdatke za ostale poslovne stroške, ki so v lanskem letu narasli za 44,7%, oziroma če izločimo povečan obseg proizvodnje, za 22,7%.

Delovanje novih instrumentov v gospodarstvu, ki je omogočilo tudi sproščenejše gibanje osnovnih kategorij dohodka, je omogočilo mnogim gospodarskim organizacijam močan dvig osebnih dohodkov, ne glede na ekonomsko in proizvodno upravičenost, temveč največ zato, ker jim je ostalo

več sredstev. Zato govorimo lahko o splošnem dvigu osebnih dohodkov. Ker pa smo pri nas skoraj vso pozitivno razliko med prejšnjim višjim prispevkom iz dohodka in sedanjim nižjim rudniškim prispevkom morali uporabiti za kritje povečanih stroškov poslovanja (cene premoga se ne formirajo prosto na tržišču!) je jasno, da v pogledu osebnih dohodkov nismo dobili tolikšne možnosti kot marsikatera druga gospodarska organizacija. Povprečni čisti osebni dohodek se je v l. 1961 v primeri z l. 1960 zvišal za 8,2% kar pa komaj zadostuje za povečanje življenjskih stroškov v tem letu in zato o kakšnem dvigu realnih osebnih dohodkov ne moremo govoriti.

Drug problem, ki se je močno razrasel v preteklem letu pa je bilo kritično stanje z obratnimi sredstvi, pravzaprav lahko rečemo, da je to samo nadaljevanje težke situacije iz leta 1960 in ki še vedno traja. Če povemo, da smo v letu 1961 razpolagali z skupno 771 milijoni obratnih sredstev na eni strani, na drugi strani pa imeli vezana sredstva v terjatvah do kupcev, zaloga materiala in zaloga premoga v vrednosti preko 1.407 milijonov din vidimo, da je situacija kritična in da nam je že onemogočena normalna reprodukcija proizvodnje zaradi takega stanja. V kolikor se bo v doglednem času uredilo vsesplošno nelikvidno stanje kupcev, k temu optimizmu pa nas vodijo Uredbe izdane v zadnjem času za sanacijo tega stanja, pa lahko trdimo, da imamo za normalno poslovanje dovolj obratnih sredstev.

2. Prodaja

Tonaža prodaje v letu 1961 znaša skupno 2.381.537 ton ali 98,4% dosežene proizvodnje, oziroma je bila realizacija pogodbenih zaključkov dosežena celo z 100,8%. Višja realizacija je bila dosežena predvsem z večjimi dobavami Termoelektrarnam, ki so obratovale s polno zmogljivostjo zaradi vremenskih prilik (sušno leto). Če pa izločimo to neplanirano povečanje realizacije vidimo, da je bila dosežena realizacija le s težavo in da je celo nekaj odjemalcev storniralo že pogojene dobave. Če poleg tega vemo še za precejšnje zaloge premoga na deponiji in vemo, da je naš rudnik že danes zmožen zvišati proizvodnjo premoga za cc 10%, vsaj kar se tiče proizvodnih zmogljivosti, pa vidimo, da nam prodaja pravzaprav le ni v celoti mogla realizirati celokupne proizvodnje, še celo ne pa »mogoče« proizvodnje. In v kolikor imamo pred očmi še kritično situacijo s plačili kupcev za prodani premog smo lahko upravičeno zaskrbljeni za ugoden in siguren plasman našega premoga. Zato tudi ni slučajno, da smo tako močno zainteresirani pri realizaciji Energo-kemičnega kombinata, ker bomo šele tedaj lahko sigurni za uspešno realiza-

cijo, ki bo potem lahko izkoristila vse razpoložljive kapacitete rudnika.

3. Doseženi osebni dohodki

V letu 1961 je bilo iz naslova osebnih dohodkov realiziranih din 2.045.516.762 kar da povprečni mesečni čisti dohodek na enega zaposlenega din 33.849. Napram letu 1960, ko je znašal povprečni mesečni čisti osebni dohodek na enega zaposlenega din 31.288 predstavlja to povišanje za 8,2%. Ta absolutni znesek predstavlja sicer visok povprečen zaslužek v primerjavi z povprečnimi služki ostalih premogovnikov, vendar pa je potrebno, da vemo, da so tudi učinki našega rudnika neprijetno višji — da je produktivnost delovne sile pri nas mnogo večja, kot v ostalih premogovnikih. Dejali smo že, da je to zvišanje povprečnega zaslužka bilo nujno in da je komaj pokrilo povečanje življenjskih stroškov v preteklem letu, povedati moramo pa tudi to, da smo s takimi osebnimi dohodki do skrajnosti izkoristili možnost podjetja ter da pri takem obstoječem stanju iz leta 1961, ni mogoče pričakovati nadaljnje rasti osebnega dohodka. V podrobnem je povprečna dnina po posameznih obratih, za čas delovanja ekonomskih enot, to je od oktobra do decembra 1961, znašala v čistem znesku:

ekonomska enota	
jama vzhod	din 1.443
jama zahod	din 1.420
klasirnica	din 1.177
elektrostrojni obrat	din 1.128
zunanj obrat	din 848
gradbeni obrat	din 1.092
»EFE« Soštanj	din 757
avtopark	din 1.118
Obračunska enota	
splošna uprava	din 1.764

Plačilo osebnega dohodka pa je bilo izvršeno iz osnove treh glavnih virov in sicer:

- tarifne postavke,
- doseganja akorda in akordnih razlik,
- deleža ekonomske enote v odstotku na zaslužek po prvih dveh virih.

V tem letu se je tudi pripravil nov Pravilnik o delitvi čistega dohodka in Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, s tem v zvezi pa je bilo izvršeno delo na utrditvi organizacijske sheme podjetja in izvedeno vrednotenje delovnih mest. Utrdili pa so še tudi osnovni proporci za delovanje ekonomskih enot v podjetju.

4. Decentralizacija gospodarjenja po ekonomskih enotah

Z namenom, da se gospodarjenje čim bolj približa neposrednemu proizvajalcu ter da se oblikuje čut za gospodarsko upravljanje čim večjemu delu kolektiva, smo v letu 1961 pristopili k dejanski ekonomski decentralizaciji podjetja in formirali ekonomske enote in pri tem uspešno uporabili izkušnje že v l. 1960 izvršene delitve podjetja na ekonomske enote s ciljem utrditve (Nadaljevanje na 11. strani)

(Nadaljevanje s strani 10)
 meril nagrajevanja. To uvajanje ekonomskih enot smo izvedli postopoma v drugi polovici preteklega leta. Delitev po ekonomskih enotah je izvedena v svoji prvi fazi v okviru dosedanjih obratov. V tem okviru obstoja tudi samostojna obračunska enota splošna uprava, ki ima popoln značaj ekonomske enote, le da nima svojih lastnih organov upravljanja.

Ekonomske enote poslujejo na osnovi finančnih planov, na bazi stvarnih elementov strukture cene in formiranih internih prodajnih cen z vsemi tistimi elementi, ki so merljivi znotraj ekonomske enote in se dajo na osnovi obstoječe evidence stalno zasledovati. S tako postavljenimi cenami je ekonomska enota stimulirana za boljšo proizvodnjo, na drugi strani pa ob planiranih stroških v tej interni ceni tudi

istočasno za zmanjšanje stroškov, ki postajajo osnovni element za formiranje dohodka ekonomske enote. Tako je neposredno zainteresirana tudi na formiranje sredstev za osebne dohodke ki jih ekonomska enota samostojno ustvarja, pa tudi samostojno razdeljuje v skladu s Pravilniki o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov.

Ekonomske enote so v svojem lanskem poslovanju dosegle ugodne rezultate, posebno če vemo, da so v tem obdobju bile v nekakšnem preizkusnem obratovanju. Če prikažemo rezultat poslovanja ekonomskih enot le na dva osnovna pokazatelja in to na doseganje »presežka« oziroma »izgube« torej tistih sredstev, ki so jih ek. enote dosegle po pokritju stroškov in osebnih dohodkov, ter na izpolnitev doseganja internega plana poslovanja ekonomskih enot, vidimo:

EKONOMSKA ENOTA	Rezultat presežek	izguba	% izvršitve plana
Jama vzhod	57.588	(28.894.000)	98,0
Jama zapad	187.040		87,0
Klasirnica	3.610.773		95,0
El. str. obr.	5.604.584		130,0
Zunanji obr.	—		—
Gradbeni obr.	4.960.363		127,0
EFE		6.159.614	34,0
Avtopark		286.903	108,0
	14.420.308	6.446.517	—

Iz tega je razvidno, da so se nekatere ekonomske enote borile z večjimi težavami, tukaj naj predvsem omenimo jamo-zapad, ki je ob izpadu proizvodnje zaradi nastopa višje sile dosegla tako močno zgubo. Tudi izguba »EFE« Soštanj se izkazuje predvsem zaradi nižje dosežene proizvodnje in slabe realizacije, ostale ekonomske enote pa so dosegale rezultate, prikladne svoji dejanski doseženi proizvodnji.

Z načinom poslovanja v EE, so bili seznanjeni člani kolektiva, oz. organi upravljanja na posebnih družbeno-ekonomskih seminarjih.

Na osnovi izkušenj iz leta 1961 bomo v naslednjem letu nadaljevali pri izpopolnjevanju in dejanski decentralizaciji ekonomskih enot, kar omogoča tudi nov način delitve dohodka, deklariran s Pravilniki o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov.

5. Delo pri uveljavljanju Pravilnika o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov

V letu 1961 smo pristopili ne le samo k decentralizaciji podjetja v ekonomske enote, temveč so nam prvi rezultati dela teh ekonomskih enot služili tudi pri pripravljanju obeh Pravilnikov. Za uspešno uveljavitev določb teh Pravilnikov pa je bilo potrebno uveljaviti tudi novo organizacijsko shemo podjetja. Potrebo po novi organizacijski shemi podjetja je bilo čutiti že več let nazaj in je bil ta korak že dalj časa v pripravi. Navedimo le nekaj bistvenih stvari, ki jih vsebuje nova organizacijska shema podjetja. Iz same sheme je razvidno, da so delokrog in odgovornosti posameznikov točno določeni. Če pogledamo organiza-

cijsko shemo jamskega obrata vidimo, da se je z določitvijo vodij etaž, vodij oddelkov, na posamezni etaži in vodij čel, delokrog posameznih vodij občutno zmanjšal, povečal pa se je delež odgovornosti teh vodij, saj vodijo oz. ukrepajo bolj samostojno, kot je bilo to po stari organizacijski shemi. Poleg ostalega pa se je z novo organizacijo zmanjšalo tudi prehajanje tehničnega osebja po deloviščih, česar je bilo poprej veliko. Tudi zasedba delovnega mesta vodje čela po absolutnih srednje tehnične in nadzorniške šole, je bila potrebna, saj mora biti vodja čela ne samo strokovni vodja dela na čelu, marveč tudi človek, ki ljudi usmerja in vodi tudi v vzgojno političnem smislu. Isto vlogo kakor v jami, pa je nova organizacijska shema odigrala tudi v ostalih EE in obračunskih enotah podjetja.

Na teh osnovah potem tudi ni bilo težko uveljaviti načel in določil Pravilnika o delitvi čistega dohodka za katerega lahko rečemo, da ureja odnose delitve čistega dohodka v podjetju kot celoti, kakor tudi med posameznimi ekonomskimi enotami. Pravilnik priznava EE njihove pravice v delitvi čistega dohodka in določa dolžnosti in obveznosti, ki jih imajo posamezne EE do podjetja kot celote. Ne pozabimo pa tudi na to, da Pravilnik priznava samostojnost v gospodarjenju EE, oz. organom samoupravljanja v EE in njihovo pravico do delitve doseženega čistega dohodka, ter lahko uzakonja pravice EE do delitve tistega dela dohodka, ki so ga pridobili s svojim gospodarjenjem. Skrbi pa tudi za to, da ostaja gospodarska politika podjetja enovita in da se razvija po vnaprej začrtani poti.

Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov je pravzaprav zakon pod-

jetja, ki podrobneje določa osnove in način delitve ustvarjenih sredstev za osebne dohodke. Glavne vsebinske značilnosti tega pravilnika so, da skuša čimbolj uveljaviti načelo delitve po delu in to na način, ki zagotavlja vsakemu le tisti delež v dohodku, ki ga je s svojim delom tudi ustvaril. Zato danes s tem pravilnikom ne poznamo več nečesa, kar je delavcem že vnaprej zagotovljenega kot njegova plača, temveč so določena samo merila po katerih naj posamezna EE porazdeli ustvarjena sredstva med posameznike, ki so ta sredstva tudi ustvarili. Nadalje pa smatramo, da je ena največjih pridobitev ta, da pravilnik priznava EE samostojnost delitve ustvarjenih sredstev, ki jih naj EE deli neodvisno po kriterijih dosežene produktivnosti in ekonomičnosti tako, da bo dosežena tista mera zainteresiranosti, ki sili posamezne poslovne enote k temu, da čimbolj zmanjšujejo svoje stroške poslovanja. To pa neposredno vpliva na veličino ustvarjenega dohodka in osebnih dohodkov.

Take pravilnike je centralni delavski svet sprejel v začetku leta 1962 in v tem letu že gospodarimo po načelih, ki so začrtani v teh pravilnikih.

6. Zaposlenost in fluktuacija

Podjetje je ob koncu leta 1960 zaposlovalo 2.850 delavcev, ob koncu leta 1961 pa že 3.143 delavcev, oz. za 10,5 % več kot leta 1960. Gibanje zaposlenih pa je bilo naslednje: v teku leta se je na novo zaposlilo pri rudniku 1.037 delavcev, v istem razdobju pa je odšlo iz podjetja 744 delavcev, torej je bil neto prirast delovne sile 293 delavcev. Iz teh podatkov vidimo, da se je v letu 1962 na novo zaposlil v podjetju vsak tretji delavec. To pa je podatek, ki kljub temu, da se podjetje razrašča in torej potrebuje vedno več delovne sile, ki ni vzpodbuden, saj vemo, da je predvsem rudarstvo poklic, kjer praksa in dolgoletne izkušnje ogromno pomenijo. Res pa je tudi, da jih po prvih mesecih zaposlitve največ odide iz podjetja zaradi delovnih prilik, ki jim mogoče ne ustrežajo ali pa zaradi osebnih vzrokov (stanovanje).

Vzroki, zakaj delavci zapuščajo podjetje so različni. Če vzamemo kot objektivni razlog prenehanja delovnega razmerja spoznavno odpoved, pogodbeno prenehanje, poizkusno dobo, odhod v JLA, upokojitvev in smrt je bilo teh delavcev 391 ali 52,6 %, pri vseh ostalih pa je bil vzrok subjektiven ali s strani delavca ali s strani podjetja, in sicer samovoljna prekinitvev, po odpovedi podjetja, po odpovedi delavca in disciplinska odpuščanja. Teh delavcev je pa bilo 353 ali 47,4 %, torej skoraj polovica. Najpogostejša vzroka prenehanja delovnega razmerja pa sta samovoljna zapustitev dela (38,5 %) in odhod v JLA (18,4 %). Tako visok odstotek samovoljne zapustitve dela pa nam da misliti in bo potrebno v tem pogledu ukrepati tako, da bomo še bolj premislili s kakšnim delavcem sklenemo delovno razmerje, ker je to na vsak način v korist kolektiva.

7. Zdravje delavcev in HTV služba podjetja

Stalež bolnih je v rudarstvu visok. Težki delovni pogoji in močan fizičen napor so vzroki, da je stalež bolnih precej višji kot v drugih gospodarskih panogah. Stevilne so tudi nezgode pri delu in izven dela, to pa predvsem zato, ker zaradi narave dela delavec ne sme na delo, čeprav ima le manjše telesne poškodbe.

Povprečni stalež bolnih se je gibal okoli 213 bolnih mesečno, kar je 7,0 % od skupnega povprečnega števila zaposlenih. Primerjava pokaže, da je ta odstotek bolnih v letu 1961 sicer nekoliko nižji, vendar da še vedno presega za 1,0 % normativ, postavljen od ZSZ, ki je za leto 1961 znašal 6 % zaposlenih. Poškodbe pri delu in poškodbe izven dela predstavljajo največji izpad delovnih dni. Od skupno 75.813 izgubljenih delovnih dni zaradi boleznih je 20.124 delovnih ali 26,5 % izgubljenih zaradi teh poškodb. Ker se je dvignilo število zaposlenih, se relativno število obolenj in izguba delovnih dni napram letu 1960 ni zvišala, temveč je celo za malenkost, za 0,3 % nižje. Med vzroke velikega števila obolenj je še vedno prištevati težke pogoje dela v jami, nepazljivost mlajših, oziroma novo sprejetih delavcev, preobremenjenost zdravstvene službe, nepravilna prehrana pri nekaterih, ki se neredno hranijo, v mnogih primerih pa tudi zaradi slabo pripravljene hrane.

Z novo organizacijsko shemo podjetja je higiensko-tehnično-varstvena služba razdeljena na jamo in zunaj. V teku leta je HTV služba s pomočjo HTV komisije pri centralnem delavskem svetu reševala tekoče probleme. Organizirala je obnavljalni seminar za strelce, I. kopače ter tehnično nadzorno osobje v pogledu varnostnih predpisov. HTV problematika je bila obravnavana na 2 zasedanjih centralnega delavskega sveta in na 3 sejah upravnega odbora podjetja.

Za HTV so bila porabljena v letu 1961 naslednja finančna sredstva:

7-dnevna hranarina za boleznih in nezgode	din
osebna zaščitna sredstva	45.035.913
zaščita strojev	43.538.215
prevoz delavcev na delo in z dela	4.040.898
regres za prehrano delavcev — menza	5.643.085
malice-in kava	5.442.780
Skupno je bilo torej za HTV porabljenih	125.284.442

V gornjo vsoto pa niso všteta sredstva družbenega standarda. V teku leta sta se pripetili 2 smrtni nezgodi in 970 ostalih A nezgod, ali 2,21 nezgod na 100 zaposlenih, kar predstavlja zmanjšanje za 1,5 % napram letu 1960. Porast napram letu 1960 pa se izkazuje v povprečno izgubljenih delovnih dneh za nezgode in sicer za 12,0 % resnost nezgode za 11,0 %, pogostnost pa za 2,0 %, kar je predvsem pripisati dvem smrtnim nezgodam. Pri primerjavi B nezgod (nezgod izven dela) na zaposlenega, pa opazimo (Nadaljevanje na 12. strani)

Vesti

SKLEPI izredne konference KO-SZDL Velenje

● **Sleherna gospodarska organizacija** naj stremi za čim večjimi proizvodnimi učinki, čim večjo štednjo materialov, za izboljšanje delovnih pogojev, večjo varnost itd.

● **Trgovska podjetja in kmetijsko gospodarstvo** morajo bolj kot doslej prislunhiti potrošniku in boljše založiti svoje obrate z za življenje potrebnimi artikli.

● **Razvijati je potrebno** gostinstvo in splošni turizem, ker imamo v Velenju vse pogoje.

● **Se nadalje ustanovljati** potrebne servise v sklopu stanovanjske skupnosti, da bodo le-ti nudili

prebivalstvu čim cenejše usluge.

● **Na zboru volicev** naj se razpravlja in sklene, da se uvede krajevni samoprispevek.

● **Dela naj se na tem**, da se čimprej prične z gradnjo večjega otroškega vrtca, kateri naj bi bil zgrajen na prostoru sedanje vrtarije pod Herberštajnom.

● **Tovarna gospodinjstva** opreme »Gorenje« naj čimprej dobi dovoljenje za nočno oz. tretjo izmeno v podjetju in po poročilu Zavoda za zaposlovanje delavcev zaposli prijavljeno žensko delovno silo.

● **Za zainteresirati starše**, da se vključijo v šolo za starše, ki jo organizira delavska univerza.

● **Vsa podjetja in ustanove** naj preko delavske univerze prirejejo potrebna strokovna, gospodarska in politična predavanja in seminarje.

● **Se nadalje zbirati** finančna sredstva za obogatitev knjižnice (gospodarska podjetja, ustanove, družbene organizacije).

● **Občinski ljudski odbor** mora predvideti v svojem proračunu potrebna finančna sredstva za

vzdrževanje kulturnega doma v Velenju.

● **DPD »Svoboda«** naj v sodelovanju z vsemi družbenimi organizacijami in političnimi organizacijami organizira širšo družbeno, prosvetno in družabno življenje.

● **Ustanovitev sekcij** pri KO SZDL:

1. sekcija za gospodarska vprašanja

2. sekcija za kulturno in zabavno področje

3. sekcija za šolska vprašanja — izobrazbo odraslih

4. sekcija za družinska in socialna vprašanja

5. sekcija za mladinsko vprašanja

6. sekcija za komunalna vprašanja

● **V odbor SZDL** se izvoli nov član tov. Bencik Viljem.

(Nadaljevanje z 11. strani)
znatno znižanje, in sicer za 14,0 %, kar je pripisati v veliki meri prevozu delavcev na delo in z dela z rudniškimi avtobusom.

8. Sredstva skupne porabe

Sredstva skupne porabe, ki jih je podjetje lahko koristilo v letu 1961 so znašala v skupnem znesku 400.868.793 din pri čemer je bila najvišja udeležba sredstev, ki jih je podjetje razporedilo v ta namen po zaključnem računu 1960, in sicer 302.009.698 din ostala sredstva pa so pritekla iz različnih vorov, kot so del sredstev hišnih svetov in podobno.

Podjetje je v letu 1961 izkoristilo 526.792.168 din teh razpoložljivih sredstev in to za:

stanovanjsko	din
izgradnjo	202.078.867
štipendije	9.452.000
strokovno	
izobraževanje	1.387.000
za kulturne potrebe in razvedrilo	2.458.356
za odplačilo anuitet in ostalo	111.435.945

Iz tega pregleda je vidno, da porablja podjetje skoraj vsa sredstva za stanovanjsko izgradnjo in plačilo anuitet, ki tudi izvirajo iz stanovanjske graditve. Toda tudi ostale postavke so vredne, da jih poznamo. V letu 1961 je prejemalo štipendije 87 rednih študentov in dijakov, 27 delavcev pa je dobivalo pomoč pri njihovem strokovnem izobraževanju.

9. Stanovanjske razmere

Rudnik lignita Velenje ima trenutno v novozgrajenih stavbah 1048 družinskih stanovanj in 40 garsonjer, v teh stanovanjih pa stanuje razen članov kolektiva še 44 tujih strank.

V zadnjih 2 letih je rudnik odprodal drugim podjetjem in ustanovam več družinskih stanovanj, in sicer skupno 159 od tega so bile odprodane nekatere cele stavbe z 150 stanovanji.

V letu 1961 je bilo zgrajenih 179 stanovanj, ki so bila tudi naseljena, trenutno pa je v izgradnji še 185 stanovanj, ki bodo predvidoma zgrajena v dveh letih.

Na družinska stanovanja čaka 172 prosilcev, kljub temu, da je bilo samo v decembru 1961 razdeljenih 95 stanovanjskih enot. Potrebe po družinskih stanovanjih se v doglednem času še ne bodo zmanjšale, ker moramo upoštevati, da imamo zaposlenih nekaj nad 900 samcev, ki bodo prej ali slej reflektirali na družinska stanovanja. V izgradnji je tudi stavba, v kateri bo razen 40 družinskih stanovanj, ki so že všteta v podatkih v stanovanjski izgradnji, še 240 samskih ležišč.

10. Izobraževanje in vzgoja kadrov

V letu 1961 smo organizirali tečaje za pridobitev kvalifikacije. Tako sta bila 2 tečaja za kvalificirane delavce (116 slušateljev), 2 tečaja pa za polkvalificirane delavce (221), tečaj za strelce (60) in tečaj za pridobitev kvalifikacije za borec in internirance NOV (46). Skupno je torej obiskovalo te tečaje 445 slušateljev, delavcev našega podjetja.

V preteklem letu je bilo prirejenih tudi več raznih družbeno-ekonomskih ter uvajalnih seminarjev. Tako je bilo 5 družbeno-ekonomskih seminarjev za člane delavskih svetov, upravnega odbora in sindikalnih odborov, za vodilno osebje in člane ZK, katerih se je udeležilo 654 delavcev. Seminar je zajel vprašanja upravljanja in gospodarjenja podjetja kot tudi osnutek pravilnikov za delitev čistega dohodka in osebnih dohodkov, ter predavanje v medsebojnih odnosih v kolektivu.

V lanskem letu so bili organizirani tudi seminarji, ki naj bi uvedli novo sprejete delavce tako v načinu dela, organizacijo dela, jih seznanili z zakonom o delovnih razmerjih, z varnostnimi predpisi in organi samoupravljanja v podjetju. Tako smo skušali pomagati novim članom kolektiva, da se čimprej lahko vživijo v kolektiv in samo delo. Takih seminarjev je bilo v letu 1961 deset in jih je obiskovalo 155 slušateljev.

Iz teh skupnih podatkov vidimo, da je bila vzgojno-izobraževalna politika podjetja uspešna in da je potrebno s takim načinom še nadaljevati.

V MESECU FEBRUARJU SO BILI SPREJETI V SLUŽBO PRI RVL NASLEDNJI:

V jama:

Vujadinović Dragomir, kvalificiran ključavničar; Polak Ivan, kvalificiran ključavničar; Bračič Albert, kvalificiran ključavničar; Strmšek Terezija, uslužbenka, obračunska pisarna — jama vzhod; Koželj Karl, nakladalec premoga; Babulč Anton, kvalificiran kopač; Zaponšek Franc, nakladalec premoga; Vavtar Jože, Vavtar Franc, nakladalec premoga; Kotnik Franc, nakladalec premoga; Krt Mihael, nakladalec premoga; Čižmek Leopold, kvalificiran kopač; Mrzel Hilda, uslužbenka — jama vzhod, obračunska pisarna in Borovnik Ciril, nakladalec.

V klasično:

Dermol Jože, nekvalificiran delavec; Sušec Ivan, nekvalificiran delavec in Zohar Ivan, nekvalificiran delavec.

Zunanji obrat:

Polak Stanko, kvalificiran tapetnik in Šafer Ivan, kvalificiran ključavničar.

Gradbeni obrat:

Borovnik Karl, nekvalificiran gradbeni delavec; Jalšovec Ivan, kvalificiran zidar in Zganec Lovro, gradbeni delavec.

V »EFE«:

Lenko Ana, nekvalificirana delavka in Kodrun Ludvik, nekvalificiran delavec.

V MESECU FEBRUARJU IN MARCU SO ODSLI IZ PODJETJA:

Strigl Ivan, sporazumno; Mažne Anton, sporazumno; Vidmar Dora, na lastno željo; Marjan Stjepan, sporazumno; Kajba Vinco, samovoljno; Jezernik Marjan, samovoljno; Jeraj Peter, sporazumno; Urgl Herman, sporazumno; Vezovišek Stanko, sporazumno; Zadavec Josip, samovoljno; Vivod Ivan, samovoljno; Žuraj Matevž, samovoljno; Pustinek Stanko, na lastno željo; Plauše Anton, samovoljno; Bezjak Franc, samovoljno; Mihev Franc, samovoljno; Atič Ibrahim, samovoljno; Kramžar Jože, sporazumno; Vodišek Edvard, poizkušnja; Retušnik Ivan, na lastno željo.

V pokoj so odšli:

Krk Ivan, kvalificiran kopač; Hlastec Albin, kvalificiran kopač; Špital Alojz, kvalificiran zidar; Zerdoner Anton, kvalificiran kopač in Grudnik Anton polkvalificiran zidar — invalidsko upokojen.

Za smeh

Ribič lovi ribe ob vodi in nima dovoljenja. Opazi ga čuvaj naših voda in se počasi priplazi do njega. Udari ga po rami, rekoč: »Hop tovariš, kaj pa delaš?«
»Nič hudega, samo črva ušm plavati.«

Na svojem rednem obhodu pri kontroli bolnikov pride kontrolor v hišo stanovanca S. H. Ker moža ni bilo videti, vpraša ženo po njem. Zena kontrolorja ni spoznala in je odgovorila: »Na

polje je odšel delat. Veste, moral je vzeti bolniško, da bo malo ponaredil, ko je pa toliko dela.«

»RUDAR«, glasilo delovnega kolektiva RLV — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik Jože Tekavec — Tehn. urednik Pavla Zargaj — Ostali člani: Franc Pristovšek, Alojz ing. Diaci, Marjan Sušteršič, Ivan Drev in Vinko Smajs — Izhaja dvakrat mesečno — Tisk Časopisnega podjetja »Celjski tisk«, Celje — cena 20 din.